

הישיבה המאה וארבעים ושבע של הכנסת האחת-עשרה

יום שני, כ"ו בכסליו התשמ"ו (9 בדצמבר 1985)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:00

א. דברים לזכרו של חבר הכנסת לשעבר שלמה רוזן זיכרונו לברכה

השמינית היה שר לקליטת העלייה וגם שר השיכון. יהי זכרו ברוך.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרו של המנוח.)

אזכרה לשלמה רוזן תיערך בישיבת הכנסת ביום שני הבא, ד' בטבת התשמ"ו.

היו"ר ד' בן-מאיר: חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת. אבקש לקום.

הלך מאתנו שלמה רוזן. הוא מובא למנוחת עולמים בקיבוץ שריד כשעה זו. הוא היה חבר הכנסת השישית ויושבראש ועדת השירותים הציבוריים. בכנסת השביעית היה סגן יושבראש הכנסת וסגן שר לקליטת העלייה. בכנסת

ב. דברי היושבראש על אסון השרפה במחנה צה"ל

שנספו הלילה באסון כבד שאירע בצה"ל. בשם הכנסת אני שולח תנחומים למשפחות האבלות ואיחולי החלמה מהירה ושלמה לפצועים.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרם של החיילים שנספו.)

היו"ר ד' בן-מאיר: חברי הכנסת, אני מבקש לקום שנית.

שוב עלינו למהול את חדרות השמחה של חג האורים בלענת העצב. האכל והצער על אוכרן חיי חיילים צעירים

ג. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

ממסים), התשמ"ו-1985 - מאת חבר הכנסת דב שילנסקי; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון) - חישוב דמי לידה), התשמ"ו-1985 - מאת חבר הכנסת רן כהן; הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון) (סייג לחסינות), התשמ"ו-1985 - מאת חבר הכנסת דב שילנסקי.

להצעת חוק קנ"א. הצעת חוק האזרחות (תיקון) (הענקת אזרחות), התשמ"ה - 1985, ייתוסף שמו של חבר הכנסת אמל נסראלדין.

עוד הונח היום על שולחן הכנסת דין-וחשבון של שר הכלכלה והתכנון על ביצוע החלטות הכנסת בעקבות סיכומיה והצעותיה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת לרוח מס' 34 של מבקר המדינה לשנת 1983 ולחשבונות שנת הכספים 1982. תודה.

היו"ר ד' בן-מאיר: אנחנו עוברים לסדר-היום. הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון: ברשות ממלא מקום יושבראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם חבר הכנסת בני שליטא - הצעת חוק הדרכים (שילוט) (תיקון מס' 2), התשמ"ו-1985.

לדיון מוקדם - הצעת חוק קביעת משכורתם ותנאי שירותם של שוטרים וסוהרים, התשמ"ו-1985 - מאת חבר הכנסת רן כהן; הצעת חוק דיני עונשין (תיקון), התשמ"ו-1985 - מאת חברת הכנסת אמירה סרטני; הצעת חוק חיילים משוחררים (החזרה לעבודה) (תיקון) - פטור

ד. הצעת חוק להארכת תוקף תקנות שעת-חירום (רישום ציוד וגיוסו), התשמ"ו-1985*

לקריאה ראשונה את הצעת החוק להארכת תוקפן של תקנות שעת-חירום (רישום ציוד וגיוסו), התשי"ז-1956.

הצעת החוק המובאת לפני הכנסת, עניינה הוא הבסיס החוקי היחיד לגיוסו של ציוד עליידי צה"ל. בצידו זה נכללים: כלי רכב, כלים הנדסיים, כלי שיט, כלי טיס וכדומה. התקנות

היו"ר ד' בן-מאיר: אנחנו עוברים לסדר-היום: הצעת חוק להארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (רישום ציוד וגיוסו), התשמ"ו-1985. רשות הדיבור לשר הביטחון להציג את הצעת החוק.

שר הביטחון י' רבין: אדוני היושבראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד בזה להגיש

* רשומות (הצעות חוק, חוב' 1760).

מדינות ערב הסובכות אותנו — עם כזה ומדינה כזאת חייבים להתכונן, חייבים לארגן את עצמם, להכין כלים, כדי שצבאנו יהיה מוכן להתגייס במהירות ככל האפשר, כפי שאמרתי, בגופנו ובציודנו.

טוב עשה שר הביטחון שהצביע על כך שמערכת הביטחון שוקדת בעת הזאת להפוך את תקנות החירום לחוק, דבר שלא יחייב אותנו מדי פעם לחדש את התקנות. אולם, אני רוצה לומר מעל במת הכנסת, שאני נמנה עם מי שהיו מעדיפים שכל תקנות החירום הנוגעות לגיוסנו הצבאי יהיו דווקא תקנות חירום. אני שייך למי שאומרים, שתמיד עלינו להשאיר את הדלת פתוחה לאותו יום שבו נוכל לבטל את תקנות החירום האלה, שלא נודק להן, והייתי מעדיף שתהינה תקנות חירום שהן חוק קבוע, בתקווה שנשיג את השלום. ייתכן שנושאים מסוימים יהיה צורך להעבירם לחוק קבוע, ונושאים מסוימים צריך יהיה להשאירם בתור תקנות חירום.

מכל מקום, אני רואה בחידוש התקנות האלה — כהתאם לנוהג המקובל, וכל עוד לא הושג השלום — הכרח בלי יגונה שנכפה עלינו בעקבות מצב המלחמה שמדינות ערב כפו עלינו. חובתנו להתכונן בכל צורה שהיא, כפי שאמרתי, ולהיות מסוגלים להתגייס לא רק בגופנו אלא גם בציודנו.

על כן אצביע בעד הצעת החוק ובעד העברתה לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה. רשות הדיבור לאחרון הנואמים, חבר הכנסת מרדכי בראון, בבקשה.

מרדכי בראון (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא צריך לפרש לא-נכון את העובדה, שרק מעטים נרשמו לנאום בדיון הזה. אין זה מראה שיש חוסר עניין בנושא. אני חושב שהדבר נובע מכך שעל נושא כזה יש פה קונסנסוס כמעט מקיר לקיר. זה נושא שמוכר לכולנו, מכובד על כולנו, ותורם לאחת המשימות החשובות ביותר שכולנו מכירים.

חשבתי שלא יהיה צורך להתפלמס פה, אבל בלא פולמוס קטן אי-אפשר. ואני רוצה להתפלמס לרגע עם חבר הכנסת לין. חבר הכנסת לין — היא הנונתה. תקנות לשעת-חירום כשמן כן מראים באור לכנסת מקרים שהחוק איננו צופה אותם. את מצב הביטחון של מדינת ישראל החוק יכול היה לצפות לפני הרבה שנים, וכבר היום אפשר לצפות שגם אם יהיה שלום — התקנות תידרשנה גם בזמן שלום. לפי טבען, תקנות לשעת-חירום צריכות להיות תקנות שעושים בהן שימוש זמני, מינימלי, לא-רצויים שלא צפו אותם מראש.

להוותנו ולצער כולנו, מצבה הביטחוני של ישראל כבר אינו מצב חירום אלא הוא מצב של קבע. אנחנו חיים בו מאז 1947 — 1948, וודאי נחיה בו עוד שנים רבות, ולכן טוב עשה שר הביטחון שהודיע לנו שהתקנות האלו ייחלפו בחוק.

חבר הכנסת לין, תמיד אפשר לשנות חוקים. הבעיה איננה שנשכח לשנות את החוק כאשר מצב הביטחון ישתנה. אני בהחלט חושב שיש בזה איזה עניין עקרוני, הייתי אומר אידיאולוגי כמעט, לקרוא למצב הביטחון שלנו מצב בסיסי, מצב רגיל שבו אנחנו חיים, ולא מצב של חירום. יש מפתח לפעם התלקחויות של מלחמות, שהן אולי מצבי חירום בתוך מצב הביטחון הכללי. אבל, המקרה הזה של גיוס רכב איננו מיוחד רק למצבים כאלה, אלא בעיקר למצבים כאלה. ואני חושב שלא צריך לנצל לצורך זה את העניין של תקנות החירום.

מסדירות את דרכי הרישום של הציוד והביקורת עליו, את החובות המוטלות על בעליו ואת זכויותיו.

תקנות שעת-חירום אלה הותקנו לראשונה בשנת התש"א — 1951, ומאז ועד היום מוארך תוקפן ברציפות מדי פעם, אגב שילוב חוקים המחייבים מן הניסיון המצטבר. בשנת התשמ"ה — 1985 האריכה הכנסת את תוקפן של התקנות עד ליום י"ט בטבת התשמ"ז — 31 בדצמבר 1985. ההצעה הנוכחית היא להאריך את תוקפן של התקנות עד ליום כ"ט בכסליו התשמ"ז — 31 בדצמבר 1986.

מערכת הביטחון שוקדת על הפיכת תקנות שעת-חירום (רישום ציוד וגיוסו) לחוק, אך טיפול זה כרוך בשינויים מסוימים, ואלה יוצעו עם הצגת הצעת החוק. תהליך ההכנה נמצא בשלבי האחרונים, אך טרם נסתיים. על כן מתבקשת הארכת התוקף של התקנות פעם נוספת.

בינתיים נמצא בהליכי חקיקה חוקי תקנה 10 לתקנות הג'ל. חוק זה, אשר כבר עבר קריאה ראשונה בבית זה, קובע חובה להספיף הפרשי הצמדה וריבית על דמי נזק ודמי שימוש, בגין רכב מגויס, המשולמים באיחור. ראינו בנושא זה נושא דחוף, ולכן מבוצע הליך חקיקה זה בנפרד.

אני מציע, שהכנסת תעביר את הצעת החוק להארכת חוקי התקנות לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. אנחנו עוברים לדיון. רשות הדיבור לראשון הנואמים, חבר הכנסת שבח וייס, ואחריו — לחבר הכנסת מיכאל איתן.

שבח וייס (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שר הביטחון בנאמו — וגם בדברי ההסבר יש לכן אוכזר — התחייב להביא, בתוך פרק זמן סביר מאוד, לפנינו חוק. אני רוצה, קודם כל, לברך על המגמה — מגמה המאפיינת לאחרונה את משרד הביטחון ואת שר הביטחון — לתת בסיס חוקי לסידורים חוקיים אחדים, אשר היו עד כה במסגרת התקנות לשעת-חירום. כמה חברי כנסת הביעו ככנסת את רצונם החד-משמעי לגרום שחוקי החירום אכן יצטמצמו לעניינים שהם זמניים במהותם. הסיכור של גיוס רכב ליווה אותנו בוודאי גם בבוא השלום, לכשנגיע לאותו יום, שכן זה חלק ממערך ההגנה, מהמערך הצבאי וממערך המילואים שלנו. בלי ספק, זה יהיה סידור של קבע בצורה זו או זו.

כמובן, אצביע בעד הצעת החוק הזאת. אני רוצה רק להדגיש, שהמגמה שלנו אכן צריכה להיות — העברת מקסימום סידורים משפטיים וחוקיים מצורה של תקנות לשעת-חירום לצורה של חקיקה ראשית שתיעשה באמצעות הכנסת, תיכנס לספר החוקים שלנו ותחזק את סדרי השלטון והמשפט במדינת ישראל. אני אצביע בעד החוק.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה. חבר הכנסת מיכאל איתן איננו כאולם. רשות הדיבור לחבר הכנסת אמנון לין, בבקשה.

אמנון לין (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מיום קום מדינת ישראל נכפתה עלינו מלחמה. מעולם לא חשבנו שהמלחמה הזאת, שמדינות ערב כפו עלינו, תימשך 37 שנים.

אנחנו צבא של מילואים, כוחנו בהתגייסותנו המהירה בגופנו ובציודנו. אין ספק שצבא הבנוי כולו על מילואים, מדינה ועם שנמצאים במצב של איבה בלתי מתפשרת מצד

— הצעת חוק להארכת תוקף תקנות שעת-חירום (רישום ציוד וגיוס):
הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 7) —

שר הביטחון י' רבין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להעיר כמה הערות לדברי חברי הכנסת שהתייחסו להצעה להאריך את תוקפן של התקנות לשעת-חירום (רישום ציוד וגיוס). ראשית, אני סבור שעוד לתקופה ארוכה יודק צה"ל לגיוס ציוד אזרחי כעתות חירום, ודאי לנוכח המצוקה הכלכלית של המדינה והצורך לחסוך בתקציבי המדינה.

מכאן להערה השנייה: אנחנו מכירים בעובדה שהדרך של הארכת תוקפן של תקנות לשעת-חירום איננה בהכרח הדרך הנכונה, ולכן במשרד הביטחון הושלמה הצעת חוק בנושא הזה. היא הופצה, כמקובל, בהתאם לדרך עבודת הממשלה, למשרדי הממשלה השונים לקבלת הערותיהם, מתוך מגמה לגבש הצעת חוק במקום תקנות שעת-חירום.

אלה הערות, ואני חוזר ומציע להצביע בעד הצעת החוק ולהעביר אותה לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת החוץ והביטחון. כפי שהציע שר הביטחון.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת החוק להארכת תוקף תקנות שעת-חירום (רישום ציוד וגיוס), התשמ"ו — 1985, לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

ה. הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 7), התשמ"ו — 1985* (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

התלויים ועומדים שטרם נפסקו לגנם הפרשי הצמדה וריבית. אודה לכם מאוד אם תאשרו את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, שכן הוא מוגש בלא הסתייגויות.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. אנחנו ניגשים להצבעה. תחילה נצביע סעיף סעיף.

ה צ ב ע

סעיף 1 נתקבל.

סעיף 2 נתקבל.

סעיף 3 נתקבל.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אנחנו עוברים עכשיו להצבעה בקריאה שלישית. מי בעד חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 7), התשמ"ו — 1985? מי נגד?

ה צ ב ע

חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 7), התשמ"ו — 1985, נתקבל.

מאחר שאני כבר עומד כאן, אני רוצה להעיר שתי הערות, לא מתוך ידיעה, אדוני שר הביטחון, אני מקווה שתקבל אותן כרות טובה. ההערה הראשונה היא, שביצוע החוק הזה יעשה מידה כלשהי של צדק עם מי שנפגעים ממנו. אינני יודע איך מגייסים רכב, ממי מגייסים רכב, אבל צריך להשגיח תמיד על כך שהעומס הזה לא ייפול בצורה לא צודקת רק על מעטים, שבמקרה נפלו קורבן, ואחרים יימלטו שלא בדין מהגזירה הזאת. אינני מרמז חס ותלילה שיש מצב כזה, אבל מאחר שדנים בזה — חשוב מאוד להקפיד על כך, דווקא משום שאנחנו זקוקים לרכב הזה.

ההערה השנייה היא, שאני יודע שבסך הכול עם התקדמותו של צה"ל, סוגי הרכב שאפשר לעשות בהם שימוש מצטמצמים. קשה מאוד לגייס היום גורר של טנק "מרכבה", אין בשוק דבר כזה. אולי גם קשה לגייס דברים מסוגים אחרים שנחוצים היום לצה"ל ולא היו נחוצים בעבר. התמונה שהיתה אופיינית למלחמת "קדש" ולמלחמת ששת הימים, של מכוניות המגררנה ומכוניות "ויטה", ודאי שכבר אינה אופיינית היום. אף-על-פי-כן, צריך בהחלט לעשות כל מאמץ שתקציב הביטחון יהיה מצומצם ככל האפשר בחלקים היציבים שלו, ובהחלט יישען על הגיוס המיוחד הזה לשעת-חירום.

לכן, אנחנו בהחלט נצביע בעד ההצעה הזאת, אף שסיעתנו וזירה מאוד בדרך כלל בתקנות לשעת-חירום. אנחנו מקבלים את המחשבה והפרינציפ של גיוס משאבי האומה לצורכי שעת-חירום, כדי שהקיצוץ של אותו תקציב שנועד להחזיק את צבא הקבע ואת מחנאי הקבע יהיה מינימלי ככל האפשר.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה. רשות הדיבור לשר הביטחון לתשובה. בבקשה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, הצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 7), התשמ"ו — 1985. יביא אותה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית חבר הכנסת אוריאל לין, בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט. בבקשה.

אוריאל לין (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, התיקון לחוק ההוצאה לפועל (מס' 7), התשמ"ו — 1985, מוגש לכם מטעם ועדת החוקה, חוק ומשפט בלא שום הסתייגויות, והשינויים העיקריים מחייחים לנושאים שהם מובנים מאליהם.

החלק הראשון נוגע לעיקרון של הצמדה למדד של כל ההוצאות והאגרות הכרוכות בהליכי ההוצאה לפועל. החלק השני נוגע לעניין שכר טרחת עורך-דין — מי שבא לבקש את מימוש ביצועו של פסק-דין צריך לשכור עורך-דין לצורך ביצוע פעולות ההוצאה לפועל. וכאן נקבע, שבדרך כלל הוא יהיה זכאי לקבל את שכר טרחת עורך-הדין, אלא אם כן קבע ראש ההוצאה לפועל אחרת, או אם היתה בקשה אחרת, או אם מדובר בעניינים שאינם כספיים, כמו ענייני מזונות. גם על שכר טרחה של עורך-דין בנוגע להוצאה לפועל יחולו הפרשי המדד כפי שקבוע בחוק המוכא לפניכם. החוק יחול על כל הנושאים

* "דברי הכנסת", חוב' א', עמ' 62; נספחות.

חוכרת ט', ישיבה קמ"ז

— החלטה בדבר הארכת תוקפן של תקנות 8 עד 10 לשעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ):
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 60) —

ו. החלטה בדבר הארכת תוקפן של תקנות 8 עד 10 לשעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ). התש"ח — 1948 *

את תקנות שעת-חירום. היו דעות לכאן ולכאן, ואין בעניין זה המלצה של ועדת החוק והביטחון, דווקא מפני שמדובר בתקנות הקובעות הסדרים לגבי יציאה לחוץ-לארץ. בינתיים אנחנו פונים לכנסת, בהמלצה של כל חברי הוועדה, לאשר את הארכת התקנות עד לתאריך שציינתי, ואני מבקש מהמליאה לאשר זאת.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה רבה. אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד אישור ההחלטה בדבר הארכת תוקפן של תקנות 8 עד 10 לשעת-חירום? מי נגד?

ה צ ב ה

ההחלטה בדבר הארכת תוקפן של תקנות 8 עד 10 לשעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ).
התש"ח — 1948, נתקבלה.

ז. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 60), התשמ"ו — 1985 ** (קריאה ראשונה)

שהרכבים כבר השתנו — ההצעה הזאת הוגשה לקריאה טרומית בתום המושב הקודם — וגם אם מספר היולדות המפוטרות איננו גדול, הרי בתיקון הזה, אף שהוא מיועד רק לחלק מצרכי היולדות, יהיה, לדעתי, משום עשיית צדק, ולכן אני מציעה לכנסת לקבל אותו.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה. אנו ניגשים לדיון. רשות הדיבור לראשון הנואמים, חבר הכנסת רן כהן, ואחריו — לחבר הכנסת יצחק ארצי, ובהיעדרו — לחבר הכנסת מאיר כהנא.

רן כהן. (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, חוק מאשר לברך על הצעתה של חברת הכנסת עדנה סולודר ולהצטרף אליה בכל לב, ברצוני רק להעיר הערה אחת, משום צירוף המקרים, שהיום הונחה גם הצעתי כאותו נושא לגבי אותן יולדות. הצעתה של חברת הכנסת עדנה סולודר היא חיובית בכל מאת האחוזים, אלא שנוצר מצב לא נכון ולא צודק, לדאבוני הרב, והוא לא ישתנה גם אם תתקבל הצעתה של חברת הכנסת עדנה סולודר. חוק הביטוח הלאומי כיום מעניק ליולדות פיצוי בשיעור של 75% בלבד מן השכר בשלושת החודשים האחרונים שנמדדו. אלא מה? היות שחלק נכבד מאוד של היולדות שעבדו עד ללידה משתכרות היום שכר נמוך ביותר, ונוצר למעשה מצב אבסורדי, שמצד אחד, עקב שכר הנמוך הן אינן מגיעות לסף המס כדי לשלם 20% או 25% מס, ומצד שני, כאשר הן יולדות, הן מקבלות פיצוי רק בשיעור של 75% משכרן, והלידה הופכת להיות עונש על-ידי כך שמטילים מיסוי על השכר שלאחר הלידה. זה דבר שצריך לחקנו, בנוסף על הצעתה של חברת הכנסת עדנה סולודר, שאני מצטרף אליה ברצוני. תודה רבה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אנחנו עוברים לסעיף הבא: החלטה בדבר הארכת תוקפן של תקנות 8 עד 10 לשעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ).
התש"ח — 1948.

רשות הדיבור לחבר הכנסת אמנון לין, להגשת הצעת ההחלטה בשם ועדת החוק והביטחון.

אמנון לין (כשם ועדת החוק והביטחון):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המדובר הוא בהארכת תוקפן של תקנות 8 עד 10 לשעת-חירום (יציאה לחוץ-לארץ).
התש"ח — 1948.

ועדת החוק והביטחון אישרה בישיבתה מיום י"א בכסליו התשמ"ו — 27 בנובמבר 1958 את הארכת תוקפן של תקנות אלה עד ל"ב בכסליו התשמ"ו — 31 בדצמבר 1986.

ובכן, אני רוצה לומר לחברי הכנסת, כי גם בנושא זה היה דיון בוועדת החוק והביטחון והיתה התלבטות, האם נעמוד על כך שיהיה חוק קבוע שיוסד בנושא זה, או שמדי פעם נחדש

היו"ר ד' בן-מאיר:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 60), התשמ"ו — 1985. רשות הדיבור לחברת הכנסת עדנה סולודר, בבקשה.

עדנה סולודר (המעצר):

שינו את סדר-היום?

היו"ר ד' בן-מאיר:

לא שינו את סדר-היום. דילגו על כמה סעיפים ואין זה אומר ששינו את סדר-היום. כולו קיים.

עדנה סולודר (המעצר):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבדת להביא לכנסת הצעת תיקון מס' 60 לחוק הביטוח הלאומי. מטרת ההצעה היא להביא צדק למגזר של יולדות המוצאות את עצמן, לעתים, מפוטרות בסוף תקופת חופשת הלידה שלהן, במיוחד בזמן הזה, שכן אם עלה השכר בתקופת חופשת הלידה שלהן אין לכך כל ביטוי בפיצוי שהן מקבלות בשעה שמחושבים להן דמי האבטלה.

לפי החוק הקיים, דמי האבטלה המשולמים לעובדת שהיתה בחופשת לידה לפני היותה מובטלת מחושבים לפי שכרה בתקופה שקדמה לחופשת הלידה תוך התעלמות מתוספות היוקר ששולמו במשך בתקופת היותה בחופשת לידה. אני מציעה לתקן את המצב הזה ולחשב את דמי האבטלה המגיעים לעובדת בהתחשב, כאמור, בשינויים שחלו בשכר הממוצע בתקופת היעדרותה מהעבודה כגלל חופשת הלידה.

בשעתי, כאשר הצעתי את הצעת החוק, ניסיתי גם לחשב מהו אחוז היולדות המפוטרות בתום חופשת הלידה. אני מניחה

* נספחות.

** רשומות (הצעת חוק, חוב' 1759).

היו"ר ד' בן-מאיר:

הורה רבה. מתברר שחבר הכנסת יצחק ארצי איננו בארץ. רשות הדיבור לחבר הכנסת מאיר כהנא — איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת שבח וייס — איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן — איננו.

חברת הכנסת עדנה סולודר, האם את רוצה לענות למתווכחים?

עדנה סולודר (המערך):

לא היה ויכוח. חבר הכנסת רן כהן העלה הצעת חוק, המנוחת היום לפנינו, ואני בהחלט אמתוך בה, כאשר היא תגיע לדיון. בנושא שהעליתי לא היה, כאמור, ויכוח, ואין לי אלא להודות לחבר הכנסת רן כהן ולבקש מהכנסת להצביע על העברת הצעת החוק לוועדה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

הורה רבה. אנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הצעת החוק לוועדת העבודה והרווחה להכנתה לקריאה שנייה וקריאה שלישית, יצביע.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 60), התשמ"ו — 1985, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

ההצעה נתקבלה והצעת החוק מעברת בזה לוועדת העבודה והרווחה.

ח. שאלות ותשובות

היו"ר ד' בן-מאיר:

חברי הכנסת, אנו עוברים לשאלות. רשות הדיבור לשר החקלאות להשיב על שאלות שהופנו אליו בענייני משרדו עליידי חברי הכנסת. בבקשה, אדוני שר החקלאות.

1345. איסור הרחבת בתים במושבים

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר החקלאות ביום ו' בחשוון התשמ"ו (21 באוקטובר 1985):

בעקבות תלונות של בני מושבים על-אודות החלטתן, כי מינהל מקרקעי ישראל לא יאפשר בניית בתי מגורים או הרחבתם במושבים מעבר ל-160 מ"ר, הגני מבקש לשאול:

1. מדוע ההגבלה?

2. מדוע נקבעו דווקא 160 מ"ר כשטח מקסימלי בלא קשר לגודל המשפחה?

תשובת שר החקלאות א' נחמקין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הכית במושבים הוא לצורכי מגורים ואין המינהל מקבל דמי היתר בעד הבנייה. עם זכות זו יש מגבלה.

2. הגודל הנ"ל מספיק לכל משפחה, גם אם היא מרובת ילדים, ואין הוא מעבר למקובל.

1346. מימון החיסון נגד מחלת הפה והטלפיים

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שר החקלאות ביום ו' בחשוון התשמ"ו (21 באוקטובר 1985):

בסיור בשומרון ובבקעת-הירדן למדתי מנציגי הממסד הישראלי, כי למניעת מחלת הפה והטלפיים חוסנו בעלי החיים בכל ארץ-ישראל. עם זאת למדנו, כי ממשלת ישראל מימנה את עלות החיסון, כסך של 100,000 דולר, ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה, ואילו בשאר חלקי ארץ-ישראל חויבו המגדלים לממן מכיסם את הוצאות החיסון.

שאלתי לכבוד השר:

למה הופלה חלק מאזרחי המדינה לעומת חלק אחר של חרשי ארץ-ישראל?

תשובת שר החקלאות א' נחמקין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

חיסון מפני מחלת הפה והטלפיים, כחיסון, נגד כל המחלות הרשומות האחרות, מבוצע במדינת ישראל ובשטחים שבהם אנו מחילים את החוק הישראלי על-פי תקנות מחלות בעלי חיים (חיסון בפני מחלות שונות), התשי"ט — 1959.

האגרות שאותן משלמים החקלאים מעודכנות כל כמה חודשים, על-פי החוק.

בתחומי יהודה ושומרון וכן ברצועת-עזה חלים החוקים המקומיים ותקנות הממשל הצבאי. את החיסון באזורים אלה ביצעו השירותים הווטרינריים המקומיים על-פי התקנות והחוקים המקומיים.

למשרד החקלאות יש אינטרס עליון למנוע מצב שבו יועברו מחלות לבעלי חיים בישראל מאזורי יהודה ושומרון וחבל-עזה.

1348. מתן הויכיון בחניון מעיינות הסטף

חבר הכנסת מ' בראון שאל את שר החקלאות ביום ו' בחשוון התשמ"ו (21 באוקטובר 1985):

נכה צה"ל ושמו אהוד כהן קיבל, לפי המלצת אגף השיקום ולאחר קבלת אישורים מתאימים מן המועצה האזורית מטה-יהודה ומינהל מקרקעי ישראל, רשות לשקם את חניון מעיינות הסטף ולהקים בו מזנון. נמסר לי, שלאחר השקעות כספיות ניכרות בשטח הוחלט לבטל את העניין, להוציא את הנכה מן המקום ולהעדיף עליו שתי משפחות אחרות.

אודה לך אם תואיל להשיב לי על השאלות דלקמן:

1. האומנם הוצא אהוד כהן מאתר מעיינות הסטף לאחר שהשקיע בו עמל וכספים רבים?

2. מדוע הוחלט לסלק את הנכה הנ"ל מן האתר ולהעדיף אנשים אחרים על פניו?

3. האם מוכן שר החקלאות להורות על החזרתו של הנכה אהוד כהן למכנו במעיינות הסטף?

4. אם התשובה על שאלה 3 שלילית — מה הם השיקולים לכך?

5. מה יש בדעת משרד החקלאות לעשות על-מנת לפצות את הנכה על הוצאותיו ועל הנזקים שנגרמו לו?

שר החקלאות א' נחמקין:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת ר' כהן)

היו"ר ד' בן-מאיר:

השות לשאלה נוספת לחברת הכנסת עדנה סולודר.

עדנה סולודר (המערך):

כידוע, פעולת "הסיירת הירוקה" שנויה מאוד במחלוקת, ולאחרונה גם התפרסמה סדרה בת שש כתובות בעיתון "הארץ" בנושא זה. אני מבקשת לשאול את כבוד השר מהו מספר החוקים שעל אכיפתם ממונה הסיירת ומה הם.

שר החקלאות א' נחמקין:

כדי לתת לך תשובה מפורטת, אני חייב לבדוק מהו מספר החוקים. אך אם את מסכימה, אחזר עכשיו את החוקים, בלא הפירוט המספרי, ומוזה תוכלי להסיק מהו היקף הנושאים והחוקים שעליהם ממונה "הסיירת הירוקה".

"הסיירת הירוקה" חייבת לשמור שלא יעלו זרים על אדמה לא להם, ולא חשוכי מי הם. "הסיירת הירוקה" חייבת לשמור שלא ייבנו בתים בלא אישור, ואם ייבנו כאלה, היא חייבת לדאוג להגשת בקשות לצווי הריסה, המגיעות למינהל ולאחר מכן לבתי-המשפט. הסיירת חייבת לדאוג שעדרי עזים, כבשים ופרות לא יעלו על שטח שאיננו מיועד למרעה. הסיירת חייבת לדאוג היום שלא יבדחו תוצרת חקלאית, תוצרת הלול, שלא במסגרת אישור מכסות ורשיונות הכולה. הסיירת חייבת לשמור על כל אחרי שמורות הטבע, היא חייבת לשמור על החי והצומח ולעתים היא חייבת לשמור גם בפני אורחני המכובדים שלא יזיקו, לא ישחיתו ולא יקלקלו. הסיירת שומרת את תופי הים כדי שיהגו בהם לפי החוק, ירחצו בשעות המותרות לרחצה ולא יעשו שימוש חורג בחופים המיועדים להנאה מהגן, לנוי ולבילוי. הסיירת מפקדת לשמור על אתרי נוי רבים, כגון הפארקים הלאומיים.

מחמד ותר (מפ"ם):

זו מדינת ישראל השנייה.

שר החקלאות א' נחמקין:

לא, זו מדינת ישראל האמיתית.

מחמד ותר (מפ"ם):

איפה המשרה?

שר החקלאות א' נחמקין:

"הסיירת הירוקה" מופקדת על שמירת כל הנושאים שהמשרה איננה מופקדת לשמור עליהם, והיא עושה זאת בתוקף החוק.

אם אתבקש, אני מוכן למסור גם בכתב את הפירוט של כל הנושאים שעליהם מופקדת "הסיירת הירוקה".

אסכם בכך שאומר, כי "הסיירת הירוקה" עושה עבודה נאמנה. יהיה לי מזור מאוד לחשוב, שמישהו מעלה על דעתו לפקפק בנאמנותה של "הסיירת הירוקה" ובחיוניות קיומה ופעולתה. אני מבקש יום יום על כך שקיים הגוף הזה, הנוהג לפי החוק, שומר על נכסי המדינה. דואג לאזרחיה ואינו מתיר לאזרחים להפר את החוק.

גדעון גדות (הליכוד):

מי שמתנגד לריכוזות הישראלית, מתנגד לסיירת.

שר החקלאות א' נחמקין:

לא, סליחה, כל מי שמתנגד לריכוז, שהוא החוק במדינת ישראל, צריך לבדוק על עונשו. זה דבר פשוט מאוד, והסיירת מופקדת על חלק מהנכסים הלאומיים שלנו.

1. הנכה מר אהוד כהן פלש לשטח בלא רשות, ובהתאם לצו מניעה זמני הוא מחזיק בינתיים בחדר אחד. לאחר שהנ"ל תפס חזקה בשטח מסרים מתוך המבנים הקיימים באתר, נוהל עמו משא-ומתן, וכן עם המועצה האזורית מטה-יהודה. תנאי ההסדר סוכמו עם המועצה האזורית מטה-יהודה, ומר אהוד כהן אישר הסיכום בחתימת ידו. למרות התחייבותו, הוא המשיך להתחזק במבנים שלא היו מיועדים לו וסירב לפנותם. במרוצת הזמן הוא שכר עובד אשר הפעיל בשבילו את המזונן.

2. קק"ל — קרן-הקיימת לישראל — קיבלה את כלל האתר מהמינהל בהרשאה לתכנון ולפיתוח על-פי המלצת המועצה האזורית מטה-יהודה, על-מנת לפתח את החניון כאזור נופש, שיכלול גם שיקום החקלאות העתיקה. עבודות האחזקה והשמירה ייעשו על-ידי שני עובדים מטעם קק"ל, שהתחייבו לגור במקום, ואכן הם גרים במקום. בעקבות תוכנית זו, הציע למר אהוד כהן מנהל המחוז במינהל לפנות לקק"ל בבקשה להיות אחד משני המועמדים להשתכן במקום. אך הנ"ל רחה את ההצעה ועל כן הופנו לאתר שני עובדי קק"ל למטרות שמירה ואחזקה.

3. לנוכח מצב העניינים, והיות שהנושא כולו נתון להחלטת בית-המשפט, אין כוונתנו להפסיק את ההליכים המשפטיים לסילוק יד.

4. הנימוקים להחלטתנו צוינו לעיל.

5. הנ"ל יפוצה בהוצאות, במידה שבית-המשפט יפסוק כך ובשיעור הסכום שייקבע על-ידי בית-המשפט.

1434. פעולות "הסיירת הירוקה"

חברת הכנסת ע' סולודר שאלה את שר החקלאות ביום כ"ב בחשוון התשמ"ו (6 בנובמבר 1985):

"הסיירת הירוקה" מופקדת על שמירת אדמות הלאום. בעיתון "הארץ" מ"מ 14 באוקטובר 1985 נתפרסמה ידיעה על תפיסת עדר עזים של 70 ראש, רכוש הברואי זכריה סאלח סועיף, שנמצא דרעה בלא רשיון בווד-חזון שליד מג'ר. בידיעה נכתב, כי העדר נמכר בתוך 24 שעות לאחר החרמתו.

הרועה זועזע מממכירת העדר. פעולות ה"סיירת הירוקה", שהוקמה לשמירת אדמות הלאום, ודרך ביצוען מלוות לעתים קרובות בביקורת קשה מצד הציבור, הטוען שהן פוגעות באזרחים שאינם יודעים אפילו את החוק.

אודה לכבוד השר אם ישיב על שאלותי:

1. האם כל הליכי האירוע המתואר לעיל בוצעו כחוק?

2. מה הוא מספר הפעולות שביצעה הסיירת בחמש השנים האחרונות, והאם הביאה פעילותה לקידום הנושא שלשמו הוקמה?

שר החקלאות א' נחמקין:

1. הפעולה נעשתה לפי החוק ובהתאם להוראות שקיבלו אנשי הסיירת.

2. הסיירת ביצעה מאות פעולות בנושא שמירת אדמת הלאום. בעשרות מהן הוגש בג"ץ נגד הסיירת. בכל המקרים יצאה הסיירת כשירה על העליונה ופעולותיה נמצאו מוצדקות ותואמות את החוק ואת הצרכים הלאומיים.

בגיליון "הארץ" מיום י"ג בחשוון התשמ"ו התפרסמה ידיעה, שלפיה עוזרו של סגן שר החקלאות מיכאל דקל סיפק אישור שפרויקט "כרמים" מתבצע באישור הממשלה ובברכתה. על סמך אישור זה התקשרו קונים בתום לב עם מנהלי הפרויקט והשקיעו בו את מיטב כספם.

אודה לכבודו אם ישיבני:

1. הנכונות הדידעית דלעיל?

2. אם כן — מה בדעת הממשלה לעשות כדי לעזור לאזרחים שקנו אדמות על סמך האישור הנ"ל, שיצא ממשרד החקלאות באופן רשמי, ולכן לא היה אפשר להטיל בו ספק?

תשובת שר החקלאות א' נחמקין:
(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

1. נושא "כרמים" בכללותו נבדק על-ידי משטרת ישראל.

2. רק לאחר שחשתיים התקידה ויובהרו העובדות יהיה אפשר להתייחס לנושא זה.

היור"ד ב' נחמקין:

אני מודה לאדוני שר החקלאות. רשות הדיבור לסגן שר החוץ להשיב על שאלות שהופנו למשרדו. בבקשה.

1514. חידוש הקשרים עם מדינות

הגוש הקומוניסטי

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר החוץ ביום ו' בכסליו התשמ"ו (19 בנובמבר 1985):

מדי יום אנו מתבשרים כאמצעי התקשורת של שינויים במדיניותה של ברית-המועצות כלפי ישראל, ובעיקר ביחסה ליהודים מסורבי העלייה הרוצים לצאת מגבולותיה.

שאלותי לכבוד השר:

1. מה היא האמת על חידוש הקשרים בעתיד עם מוסקבה?

2. האם קיימות מדינות מזרח-אירופיות המתכננות לחדש את הקשרים עם ישראל?

סגן שר החוץ ר' מילוא:

1. אין בידינו לעת עתה כל הוכחות מעשיות שברית-המועצות אכן שינתה את עמדתה או עומדת לשנות את גישתה העקרונית בעניין חידוש היחסים עם ישראל.

2. אנו מקדמים בברכה כל התקדמות ביחסים הביטורליים עם מדינות מזרח-אירופה. יש מדינה אחת, לפחות, השוקלת הידוק משמעותי של הקשרים עם ישראל.

היור"ד ב' נחמקין:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת בנימין בן-אליעזר.

בנימין בן-אליעזר (המערך):

האם כבר קיבלתם מידידינו בארצות-הברית דין-וחשבון על מה שהתרחש בוועידת הפסגה בין הנשיא רייגן לבין גורבצ'וב? האם אפשר היה להבין שחלה איוו תזווה?

סגן שר החוץ ר' מילוא:

קיבלנו דין-וחשבון מלא לגבי הדברים שנאמרו בפסגה בנוגע למזרח התיכון וליהודי ברית-המועצות. אינני יכול לומר שמהדברים האלה משתמע שחל שינוי בסיסי בעמדתה של ברית-המועצות, אם כי יש סימנים המצביעים על שיפור מסוים בגוש המזרחי, לאו דווקא בברית-המועצות.

1532. פינוי מאהל בדואי על-ידי

"הסירת הירוקה"

חבר הכנסת א' סרטני שאלה את שר החקלאות ביום ו' בכסליו התשמ"ו (19 בנובמבר 1985):

בשבוע הראשון בנובמבר נעצרה, באמצעות צו מגיעה זמני של בית-משפט השלום בבאר-שבע, פעולת הריסת מאהל בדואי של משפחת אלעסאם, אביריקי ואבירגונא. שבוצעה בידי "הסירת הירוקה".

שאלותי הן:

1. מי נתן את ההוראה לבצע את הריסת האוהלים?

2. מכוח איזו הוראה בחוק ועל כסיס אילו עובדות נעשה הפינוי בלא צו בית-משפט?

3. מה בדעת השר לעשות כדי להבטיח כי פעולות היחידה ייעשו בעתיד במגבלות החוקיות הקיימות ומחוץ יחס הוגן ואנושי לאוכלוסייה הבדואית?

שר החקלאות א' נחמקין:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת מ' ותד)

1. מינהל מקרקעי ישראל נתן הוראה לסלק את הפולשים, ואת האוהלים לא הרסו.

2. הפעולה נעשתה לפי חוק סילוק פולשים.

3. בעתיד, כבעבר, הפעולות תיעשנה רק לפי החוק, ביחס הוגן, ופעולות אלה תימשכנה כל עוד נשמור על החוק.

1535. סיוע למושבי רמת-הגולן

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר החקלאות ביום ו' בכסליו התשמ"ו (19 בנובמבר 1985):

לנוכח מצוקתם הכלכלית וחשיבותם הביטחונית-האסטרטגית של המושבים ברמת-הגולן ולנוכח כוונת הממשלה לשקם, כוונה שהשתקפה בהזרמת כספים לאחרונה, שאלותי לכבוד השר הן:

1. מדוע לא תיתן הממשלה הלוואות בריבית סבירה, שניתן לעמוד בה, למושבים העוסקים בחקלאות ברמת-הגולן?

2. האם שוקל משרד לתת ערבות מדינה לאותם מושבים חקלאיים שלהערכתך ולהערכת גורמים כלכליים אפשר לשקמם?

3. אילו דרכים ואפשרויות שיקום יכול להציע משרד החקלאות לאותם מושבים השרויים במצוקה כלכלית?

שר החקלאות א' נחמקין:

1. בנושא זה פעלתי רבות ועדיין לא עלה בידי לסכם אותו עם האוצר, אך תהליך הסיכום מצוי בשלבי האחרונים, ואני מקווה שהדבר ייעשה בשבוע זה.

2. הממשלה סיכמה בישיבתה מיום 3 בנובמבר 1985 את הנושא. בתווה שהוא יבוצע כפי שסוכם.

3. בדרכים רבות, אך החשובה שבהן היא מתן הלוואות בריבית מתקבלת על הדעת לזמן סביר, כדי שההחזר יוכל להתפרס על כמה שנים.

1537. אישור הממשלה לפרויקט "כרמים"

חבר הכנסת ד' דיניו שאל את שר החקלאות ביום ו' בכסליו התשמ"ו (19 בנובמבר 1985):

1518. סיוע משרד החוץ למשלחת "גוש אמונים" במסעה בארצות-הברית

חבר הכנסת א' שלום שאל את שר החוץ ביום ו' בכסליו
התשמ"ו (19 בנובמבר 1985):

בעיתון "דבר" מיום 1 בנובמבר 1985 פורסם, ששר החוץ,
מר יצחק שמיר, מסייע למסע של שליחי "גוש אמונים"
בארצות-הברית נגד ראש הממשלה פרס, וכמו כן כי לשכתו של
שר החוץ נרתמה לסייע ל"גוש אמונים" והיא מבקשת לגייס גם
את השגרירות בווינגטון.

לשם כך נשלח מברק על-ידי מנהל לשכת השר, מר יוסף
בן-אהרון, לשגרירות ישראל בווינגטון, ובו בקשה לסייע
למשלחת "גוש אמונים", אף שעל השגרירות מוטל לפעול
לניצול הצלחתו המדינית של מר שמעון פרס בביקורו האחרון
בארצות-הברית.

ברצוני לשאול את השר:

1. האם הפרסום בעיתון נכון?
2. האם גייס משרד החוץ את משלחת "גוש אמונים"
למסע הסברה בארצות-הברית?
3. האם שר החוץ מעוניין לטרפד את מהלכי השלום
והיחזקות של ראש הממשלה בגלל הוויכוחים הפנימיים
בליכוד?

סגן שר החוץ ר' מילוא:

משלחת של אנשי "גוש אמונים" ביקשה לקבל את עזרת
השגרירות בווינגטון בהסדרת פגישות עם גורמים שונים
בממסד האמריקני. משרד החוץ פעל במקובל במקרים כאלה
והנחה את השגרירות לסייע למשלחת.

1. ראה הנ"ל.

2. התשובה שלילית.

3. השאלה איננה ראויה לתשובה.

היו"ר ד' בן-מיאיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אפרים שלום.

אפרים שלום (המערך):

האם משרד החוץ, הנותן סיוע לפגישות של משלחות,
איננו מברר מהי מטרת הפגישה?

סגן שר החוץ ר' מילוא:

משרד החוץ אינו נוהג לברר לפני פגישות מסוג זה מה הן
מטרותיהן. ראוי לזכור, שמשרד החוץ מסייע לפגישות של
גורמים שונים, ואינני מניח שחבר הכנסת שלום היה שבע רצון
אילו שאלנו את חברת הכנסת אלוני או חבר כנסת אחר, שהיה
מבקש להסדיר לו פגישות, מה הם מתעתדים לומר בפגישות
אלה ועל מה הם מתכוונים לדבר בהן.

אני רוצה להציע לחבר הכנסת שלום, שכולנו לא נהיה
סלקטיביים בביקורת שלנו בנושאים אלה. משרד החוץ מסייע
לחברי הכנסת משמאל ומימין, לאנשי ציבור, ומבחינה זו אין
להוציא מן הכלל את אנשי "גוש אמונים".

1517. עמדת משרד החוץ בעניין ההצעה

לקרוא רחוב על שם הירושימה

חבר הכנסת מ' פלד שאל את שר החוץ ביום ו' בכסליו התשמ"ו
(19 בנובמבר 1985):

1515. פרשת מנגלה

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר החוץ ביום ו' בכסליו
התשמ"ו (19 בנובמבר 1985):

כפי שהתפרסם לאחרונה, משפחתו של מנגלה היתה
מעוניינת ליצור הטעיה מכוונת ביחס למוותו, ואכן היא פעלה
כן והרוצח הנאצי עדיין בחיים.

שאלותי לכבוד השר:

1. מה הוא המידע שיש לישראל בפרשה זו?
2. האם ישראל אכן משוכנעת שמנגלה אינו עוד בחיים,
ואם כן — מה הן העובדות שברשותנו?
3. מה הוא יחסה של ישראל לתפיסתו של מנגלה ולהבאתו
למשפט כאן?

סגן שר החוץ ר' מילוא:

1. מאז גילוי העצמות בברזיל ביוני 1985, שעליהן נמסר
כי הן עצמותיו של מנגלה, השתתפה ישראל באופן פעיל ביותר
בכל הבדיקות שנעשו כדי לאמת את דבר מותו. חרף מהבדיקה
הפתולוגית נעשו עוד בדיקות רבות והן עדיין נמשכות במטרה
להגיע למסקנה סופית.

2. לעת עתה אין ישראל משוכנעת שמנגלה אינו בחיים,
אך בינתיים היא עושה את כל המאמצים להבהיר את העניין
לחלוטין.

3. ישראל, כפי שהצהרנו בהודמנויות שונות, מעוניינת
בהפיסתו של הפושע הנאצי מנגלה, אם הוא עדיין בחיים,
ובהעמדתו לדין בישראל בהתאם לחוק עשיית דין בנאצים
ובהעורריהם.

1516. מסעה של משלחת "גוש אמונים" בארצות-הברית

חבר הכנסת ח' רמון שאל את שר החוץ ביום ו' בכסליו
התשמ"ו (19 בנובמבר 1985):

כשכוע הראשון בנובמבר עמדו להגיע לווינגטון
שלשה מחברי "גוש אמונים" למסע תעמולה.

אודה לשר אם ישיב:

1. האם נכון כי מנהל לשכת שר החוץ שיגר לשגרירות
ישראל בווינגטון בקשה לסייע לנציגי "גוש אמונים"
במסעם?

2. אם כן — האם נעשה הדבר על דעתו של השר?

3. אם כן — מדוע. לדעת שר החוץ, על שגרירות ישראל
לסייע לאנשים אלה דווקא, ואיזה סיוע, לדעת השר, על
השגרירות לתת להם?

סגן שר החוץ ר' מילוא:

(התשובה נקראה לבקשת חבר הכנסת נ' רז)

משלחת של אנשי "גוש אמונים" ביקשה לקבל את עזרת
השגרירות בווינגטון בהסדרת פגישות עם גורמים שונים
בממסד האמריקני. משרד החוץ פעל במקובל במקרים כאלה
והנחה את השגרירות לסייע למשלחת.

1. התשובה חיובית.

3. מדובר בסיוע להסדרת פגישות עם גורמים בממסד
האמריקני.

לדבריהם, סירבה המדינה להעמיד לדין את הפושע הנאצי ולראן טריפה, שהיה אחראי למות אלפי יהודים ברומניה, וכמו כן לבקש את הסגרתם של פושעים נוספים.

אבקש מכבוד השר להשיבני:

1. מדוע לא ביקשה המדינה את הסגרתו של הפושע הנאצי טריפה?

2. מדוע המדינה אינה מבקשת את הסגרתם של עשרות פושעים נאצים אחרים, שנגרם תלויות ועומדות תביעות לגירושם מארצות-הברית?

3. האם הוקצו למשרד המשפטים האמצעים לניהול משפטו של הפושע איבן דומניוק, שהפעיל כמו ידיו את תאי הגזים במחנה טרבלינקה?

תשובת סגן שר החוץ ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ישראל הביעה תמיד עניין בהעמדת פושעים נאצים לדין, אך הדבר תלוי באפשרות הסגרתם בהתאם לחוק של ארצות-הברית.

2. במידת האפשר עושה ותעשה מדינת ישראל כול שביכולתה כדי שיוסגרו פושעים נאצים בהתאם לחוק עשיית דין בנאצים ובעוזריהם.

3. ביחס לפושע איבן דומניוק, אנו מקווים שהוא יוסגר לישראל בהקדם האפשרי, כתום ההליכים המשפטיים של ארצות-הברית ולאחר אישור גורם מדיני בכיר של הממשל האמריקני, לפי הנוהל המקובל שם, משרד המשפטים יטפל בבוא הזמן בכל הנוגע להעמדתו לדין של הפושע בישראל.

היו"ר ד' בן-מאיר:

חברי הכנסת, זה עתה נכנס ליציע האורחים שר החוץ של ממשלת צרפת, מר רולן דיומא, והרשו לי לברך אותו בשמכם ולאחל לו ולפמלייתו דיונים פוריים לקידום האינטרסים המשותפים של שתי מדינותינו.

ט. הצעה לסדר-היום

הגבלות חמורות מטעם השוק האירופי המשותף על ייצוא התוצרת החקלאית מישראל לאירופה

בטלוויזיה כתבה על המגבלות החמורות שעומדות להטיל עלינו מדינות השוק המשותף בדבר שיווק תוצרתנו החקלאית למדינות השוק. גם אמר שאנו קטע נוסף על פרי הדר ומוצרים מוגמרים.

יש האומרים שהיה בכתבות אלה מידה מסוימת של הגזמה. ייתכן, אולם אי-אפשר לומר שאין לנו בעיה, שהכול בסדר ואפשר להיות שקטים ורגועים. כל מי שראה את הכתבה והבין את הסכנות הטמונות בהחלטת מדינות השוק איננו יכול לומר שהכול בסדר, גם לאחר בדיקה וקבלת פרטים מדויקים יותר.

אני שקט, אף שנעשו פעולות מכובדות ועבודה טובה בשנה האחרונה על-ידי משרד החוץ ומשרד החקלאות. בהודמנות זו רצוני לשבח את שר החוץ, את שר החקלאות ואת אנשי משרד החקלאות שעסקו השנה בנושא זה באינטנסיביות. בזכות פעולתם, אדוני שר החקלאות, לא קיימת סכנת חיסול ייצוא תוצרת חקלאית בשנים הקרובות, אולם, תהיה בעיה

כשלושה חודשים לפני ה-6 באוגוסט 1985 — יום השנה ה-40 להטלת הפצצה האטומית הראשונה — פנינו, חבר הכנסת מוחמד מיעארי ואנוכי, אל ראשי הערים בישראל והצענו להנציח את המאורע על-ידי קריאת רחוב על שם הירושמה.

והנה, התברר לי ממקורות מוסמכים, כי ועדת השמות של ירושלים החליטה לשמור, טרם הכרעה, את דעתו של משרד החוץ, בפרוטוקול הוועדה הזאת נרשמה, לפי מקורותי, תגובתו של משרד החוץ לאמור: "בשלב זה אין מקום לפעולה חד-צדדית כזאת — — —".

לפיכך, הריני שואל:

1. האומנם נקט משרד החוץ עמדה בנושא זה כמתואר לעיל?

2. אם כן — מדוע?

3. אם לא — מהי עמדת משרד החוץ בנושא זה?

תשובת סגן שר החוץ ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד החוץ נקט עמדה, אך לא כמתואר.

2. משרד החוץ סבור, שמתן שם לרחוב בישראל על שם עיר או מדינה זרה צריך להיעשות על בסיס הדדיות. כמובן, ההחלטה הסופית נתונה בידי ראשות העיר הנוגעת לדבר, במקרה זה עיריית ירושלים.

1519. הסגרת פושעים נאצים מארצות-הברית

חבר הכנסת י' יוסף שאל את שר החוץ ביום כ' בכסליו התשמ"ו (19 בנובמבר 1985):

אירגון ניצולי השואה למען הבאתם לדין של פושעים נאצים מארצות-הברית טוען, כי בשנים האחרונות נודע, שלאחר תום מלחמת העולם השנייה מצאו אלפי פושעים נאצים מקלט בארצות-הברית ובקנדה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום. ההצעה הראשונה לסדר-היום היא של חבר הכנסת אפרים שלום: הגבלות חמורות מטעם השוק האירופי המשותף על ייצוא התוצרת החקלאית מישראל לאירופה. כיוונו כאמת לשעה שבה שר החוץ הצרפתי נמצא כאן, הוא ישמע בוודאי את ההצעה.

דן חיכון (הליכוד):

מה קרה להמלצות של שסון בתחום הזה של השוק המשותף?

היו"ר ד' בן-מאיר:

נשמע קודם כול את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אפרים שלום, וראי יתרגמו אותה. בבקשה, חבר הכנסת אפרים שלום.

אפרים שלום (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני שבוע ראוי

דן תיכון (הליכוד):

אכל המשאומותן לא הסתיים. אלו הם תנאי פתיחה?

אפרים שלום (המערך):
תיכף אנצ בזה.

לספרד ניתן מימון זול של מדינות ערב, לעומת המימון היקר שלנו, ויש מקום בהחלט לחדרה ולדאגה. יש אזורים רבים שענף האבוקדו הוא עיקר פרנסת תושביהם.

בפירות אחרים, כגון ענבים, הגבילו אותנו לא רק בכמות אלא גם בזמן, כדי לשמור על התוצרת של מדינות השוק. לדוגמה, בשנה שעברה שיווקנו 4,000 טונות עד חודש ספטמבר, וכעת מגבילים אותנו ל-1,900 טונות. מעל לכמות זאת נשלם 18% מכס, ולא נוכל לשווק אחרי חודש יולי. זאת הבעיה. המשמעות היא חיסול הענף במשקים רבים בבקעת-הירדן ובאזור לכיש, והרי ענף זה הוא עיקר פרנסתם. ספרדים ואחרים לא ישלמו מכס כלל, במקום מעל לכמות זאת יוגבלו בכמות ואף לא בתקופת השיווק.

ירקות כגון תפוחי אדמה, בצל, פלפל, חצילים, גזר, גידולי עלים כמו סלרי ואחרים — לפני כשלוש שנים שיווקנו 135,000 טונות תוצרת טרייה לשווקים והגענו לפדיון של 57 מיליון דולר. ההגבלות על ירקות הן חמורות ביותר. למשל, בגידול כמו סלרי שיווקנו 17,000 טונות וההגבלה בשנה הבאה היא ל-10,800 טונות, ירידה של 40% בכמות. מעל לכמות זאת נשלם 6.5% מכס. בצל — לפני שלוש שנים שיווקנו 24,000 טונות. ההגבלה היא ל-11,200 טונות. מעל לכמות זאת נשלם 5% מכס. תפוחי אדמה — שיווקנו מעל 20,000 טונות, וההגבלה היא ל-12,000 טונות. מעל לכמות זו נשלם 15% מכס. החמור ביותר הוא, שמגבילים אותנו גם לתקופת השיווק, מינאר עד סוף מרס. אם לא יינתן לנו לשווק גם באפריל, לא נוכל לייצא אפילו במסגרת המכסה. כרוב סיני — במקום 7,000 טונות, נקבעה מכסה של 15 טונות, 7% מהכמות, ועל היתר יוטל מכס בשיעור של 50%. הרישמה ארוכה מכדי לקרוא, הסתפקתי רק בכמה דוגמאות.

מספר מגדלי הירקות מגיע ל-2,500 חקלאים.

בענף הפרחים מתוכנן שנשווק השנה 800 מיליון פרחים משטח של 15,000 דונם חממות ושטחים פתוחים מכל הסוגים והזנים. צפוי פדיון פו"ב של 91 מיליון דולר, נפח של כ-18 — 19 אלף טונות, וההגבלה היא ל-17,000 טונות, עם הורדת המכס בהדרגה במשך 8 — 10 שנים. מעל כמות זאת נשלם 17% מכס. כמו כן, יש מגמה של מדינות איטליה, צרפת והולנד, נוסף על ספרד ופורטוגל, לשנות את ההבנה שהושגה לגבינו ולהחמיר ולהוסיף סייגים שיקשו עלינו. משום כך קיימת סכנה לענף-הייצוא שמספר המגדלים בו מגיע ל-5,200 איש.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, משרד החקלאות והחקלאים, בעזרת המחקר החקלאי ומערכת השיווק המאורגנת והטובה, ועל אף הכיקות והטענות, הגיעו מועצת פרי ההדר ו"אגרוסקו" להישגים נפלאים במערכת השיווק, וחלו שיפור ניכר והתייעלות בשנים האחרונות. לדעת, צריך תמיד להתייעל, אולם משרד האוצר חייב להבין ולחת עכשיו סיוע מיוחד למשך השנתיים הקרובות. כי הן שנים גורליות ליצוא החקלאי. ואם לא כן ייעשה, קיימת סכנה לכמה אזורים חקלאיים, כמו חלק ניכר מהגליל המערבי ופרדודור ירושלים בשטחי האבוקדו; העמק, יישובי תענך בגידולי ירקות ופרחים; אזור הבקעה ש-90% מהייצור שלה הוא ענבים וירקות לייצוא, אזור השרון ועמק-חרפר שכל פרנסתם תלויה בגידולי ייצוא כגון

כעתיד, ואני חרד לגורל היצוא ולגורל משפחות רבות שעוסקות בכך ומתפרנסות ממנו. חבל מאוד שהאוצר במדינת ישראל לא ראה בעין טובה את הייצוא ככלל והייצוא החקלאי כפרט בחמש השנים האחרונות.

לפני שלושה-ארבע שנים השתתפתי במשלחת של נציגי חקלאים, שהופיעה לפני ועדת הכספים. בישיבה השתתפו גם נציגי האוצר, נציגי ישראל בשוק המשותף ונציגי החקלאים. וכולם הזהירו מפני העלול לקרות, דובר על כך שמועד כניסת ספרד ופורטוגל לשוק המשותף הולך וקרוב, וכסופו של דבר הן יקבלו העדפה על פני ישראל. גם יושב-ראש הכנסת לשעבר, מר סבידור, הזכיר בכמה פגישות את הסכנות העתידיות.

אם אנחנו רוצים להמשיך ולהקיים בשוק, עלינו לשווק עוד כמה שיותר תוצרת חקלאית למדינות השוק, כדי לקבוע עובדות. אמרנו, שאם לא נשלח תוצרת חקלאית, שאם תוצרתנו לא תימצא על המדפים ובשווקים, לא ייוותר חלל ריק אלא אחרים ימלאו את החסר: מה עוד, שיש לנו די הרבה מחחרים. לצערי הרב, צמרת האוצר, ובכלל זה השרים, אטמו את אוזניהם ולא רצו להקשיב לאזהרות אלה. הם העדיפו לתת תמיכה כספית ולכזבו משאבים כלכליים על ייבוא מותרות, במקום לתמוך בייצוא החקלאי. הגענו למצב שבו עלינו לעשות את כל שניתן לעשותו כדי שלייצוא החקלאי תהיה תקומה ולא ייפגעו, פגיעה חמורה מאוד, אלפי משפחות של חקלאים ואחרים המתפרנסים ממנו.

אדוני שר החקלאות, ציינתי שבשנה האחרונה עשית צעדים חשובים ומתקדמים בכיוון הייצוא לשוק המשותף. אני מאמין ברצונך הטוב, הוא בלבד, בלי האוצר, ייתן תמיכה להמשך הייצוא ולהרחבתו בשנים הקרובות. לא נוכל להמשיך לייצא כאשר בינאר הקרוב, בעוד כחודש, מצטרפות ספרד ופורטוגל לשוק ותהיה להן זכות הצבעה. בשל כך ילך מצבנו ויחמיר, מבחינת קבלת החלטות במדינות השוק. עם כל ההטבות שניתנו לישראל בעת כניסת ספרד ופורטוגל לשוק, עדיין יש להן יתרונות רבים על ישראל בהקטנת מכס, בתנאי מימון וסבסוד וכקרבנות לשוק.

אביא עתה נתונים על הענפים השונים ועל אחוזי המכס, כפי שנסמדר עליידי אנשים מוסמכים שעוסקים בענף: כפרי הדר קבעו לישראל מכסה של 293,000 טונות בשנה במקום 530,000 טונות ייצוא פרי הדר — — —

דן תיכון (הליכוד):

מכסה זו היא ללא מכס?

אפרים שלום (המערך):

תיכף אגיע לזה. במשך עשר שנים יירד המכס בהדרגה ויגיע מ-8% ל-0, ומעל לכמות שנקבעה לנו במכסה, נשלם 8% מכס. ספרד, ששילמה 12%, חרד ל-0, ללא קביעת מכסה, ויכולת התחרות שלנו אתה יהיה קשה, הרווחיות תיחד וקיימת סכנה לעתיד התחום שמעסיק בעונה של שבעה חודשים כ-60,000 עובדים ויש לו ייצוא פו"ב של 180 מיליון דולר.

ענף חשוב נוסף הוא ענף האבוקדו. כיום אנחנו מייצאים קרוב ל-60,000 טונות. נקבעה לנו מכסה של 31,000 טונות. מעל לכמות הזאת נשלם מכס. ספרד, לעומת זאת, איננה מוגבלת בכמות ובמכס. ובכל זאת ממשיכים לפתח שטחים.

שר החקלאות א' נתמקין:

כמה נשלם?

אפרים שלום (המערך):

נשלם 1.6%.

ההצבעה התיאורטית. הם אינם נוספים כמתנגדים או כמחייבים.

במשאומתן שהיה לנו עם שרי החקלאות במדינות השוק הובטח לנו על-ידי כולם ובלא יוצא מן הכלל, שאנחנו נקבל אותם תנאים שמקבלות ארצות המגרב — מרוקו, טוניס, אלזיר. אלה תנאים שיכולים לספק אותנו. הובטח לנו שבהדרגה, עם הורדת המכסים לארצות שנכנסו — ספרד ופורטוגל — גם אנחנו נרד באותו קצב.

דן תיכון (הליכוד):
באותו קצב?

שר החקלאות א' נחמקין:
כן, בהחלט.

בניגוד לפרסומים שהיו, אין החלטה במדינות השוק אלא לחורש הזה. במשאומתן שנפתח עכשיו יש עמדה פתיחה השונה במשהו ממה שהובטח לפני שלושה חודשים, אך היא טובה יותר מהמצב הקיים היום.

אציין שתיים-שלוש דוגמאות בלבד. על כל כמות הפרחים המשווקת לאירופה יש היום 17% מכס. מדובר בהורדת המכס עד אפס.

דן תיכון (הליכוד):
תוך כמה זמן?

שר החקלאות א' נחמקין:
תוך תקופה קצרה מאוד.

אם נרד מתחת למחיר הממוצע בשוק — באותם ימים יוטל עלינו מכס. הורי אומר, יש מגבלה כדי שלא לאפשר להוריד את המחירים מתחת למחירים ההגיוניים, שגם לנו הם חשובים. לא מדובר בכך שישאל תוריד את המחירים, אלא בכך שהמחיר הממוצע בשוק ירד. בדרך כלל, בעשר השנים האחרונות, בחורשי החורף, המחירים שלנו היו טובים מהמחיר הממוצע, כי זו עונה שבה אנו משווקים פרחים טובים.

אפרים שלום (המערך):
בלא הגבלת כמות?

שר החקלאות א' נחמקין:
בלא הגבלה. ההגבלה היא למספר טונות כזה שעונה על הצרכים, וגם או ההגבלה קטנה מאוד.

שנית, על אף שאני מודאג — ותיכף אתייחס לכך — כשאומרים שאנו מוגבלים בכמות האבוקדו, ויש אפשרות שמעל 35,000 טונות יטילו עלינו 1.5% מכס — אין לזה שום משמעות. יש משמעות ל-10% מכס, יש משמעות ל-15% מכס, לא ל-1%.

לכן הצגת התמונה — לא כאן, אלא בטלוויזיה ולאחר מכן בעיתונות — היתה מעוותת ופשוט יצרה פניקה מיותרת שאין בה צורך.

מה אני כן מודאג? — לא מהמצב הקיים ולא מפתיחת המשאומתן, אלא מזה שבהיותנו ארץ שלישית — כפי שזה מופיע בלקסיקון האירופי — ובהיות ספרד ופורטוגל ארצות שותפות מלאות, והיות שבאמת יש תחרות בין התוצרת שלנו ובין התוצרת המשווקת מדום-ספרד — יש להניח שספרד תפעיל את כל השפעתה כדי שתהיינה לה זכויות תחרות משהיו לנו. טבעי הדבר שעניי ערים יהיו קודמים.

אלה הדברים המדאיגים אותי, לא הפתיחה אלא ההמשך. הייתי שמח מאוד לו יכולתי, במשאומתן עם משרד החוץ,

פרחים, אבוקדו ופרי הדר; אזור הדרום, לכיש, חוף-עזה, הנגב והערבה, אזורים שקיומם תלוי אך ורק בגידולי היצוא.

אדוני השר, למעלה מ-30,000 בעלי משקים חקלאיים ומעל 100,000 עובדים נוספים בכתי-הארזיה, בקטיף, בהובלות, בייצור חומרי גלם לסקטור החקלאי, חלויים בייצוא החקלאי הטרי המגיע להיקף של 550 מיליון דולר — ועליו נוסף ייצוא תעשייתי ומוצרי חקלאות מוגמרים בהיקף של למעלה מ-250 מיליון דולר. עוד כ-20,000 עובדים בחעשייה ובמוצרים חקלאיים. סך הכול הייצור החקלאי של תוצרת טרייה ומעובדת מגיע ל-800 מיליון דולר עם ערך מוסף גבוה מאוד, ומעסיק למעלה מ-130 — 140 אלף מועסקים ובעלי משקים. ענף החקלאות נחשב למעסיק גדול מאוד ותורם תרומה חשובה ונכבדה לכלכלת המדינה ולחברה. אם ייפגע חיליה ענף הייצוא החקלאי — אין תחליף לעיסוקם של בעלי המשקים והעוסקים בענף החקלאות.

אני מבקש לחזק מכאן את ידה של המשלחת שיצאה אחתה לנהל משאומתן, כולנו תקווה ואמונה שיהיה בידיה לשפר את תמונת המצב לעתיד.

הנושא מראוי וכבד. אנו חייבים לעשות הכול על-מנת להקטין את הנוק ולהמשיך בתנופת הייצוא החקלאי, לקבוע עובדות בשטח למען קידום וביסוסם של אותם בעלי משקים ועובדים העוסקים בענף, שגורלם תלוי בייצוא החקלאי, ולמען קידומה של כלכלת המדינה.

אני מבקש לקיים דיון במליאה בנושא כה חשוב.

היו"ר ד' בן-מאיר:
תודה רבה. אדוני שר החקלאות, נא לענות למציע.

שר החקלאות א' נחמקין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשנה האחרונה ניהלנו משאומתן ממושך ועקבי, והיתה בו מידה לא קטנה של עקשנות כאשר לזכותנו ולהמשך ולשוק' לתחרות השוק האירופי המשותף את תוצרתנו המסורתית — פרי הדר, פרחים, פירות וירקות. בזאת עסקו משרד החקלאות ומשרד החוץ; אם לדייק יותר, משרד החוץ ומשרד החקלאות. ייתכן שלא היה אפשר לעשות יותר, וייתכן שאפשר לעשות משהו שלא עשינו. אך, לצערי הרב, היה שידור בטלוויזיה, ובעיני הוא היה מוזר מאוד, לא אמין, לא מדויק כעובדות במספרים. אינני אומר שאין מה לעשות. אני שותף לדאגה של חבר הכנסת שלום, אך לא בסגנון שהדבר הובא בטלוויזיה, הן על-ידי דובר מועצת הפירות והן על-ידי עורך התוכנית. השידור יצר פניקה לא מוצדקת, שאין לה בסיס במגזר החקלאי. זה לא יצר מצב רוח שיש אתו דאגה, אלא פניקה שיש אתה הרגשה של קץ הייצוא החקלאי. אין לדבר כל הצדקה.

אם שגינה השנה — אנחנו כולנו — ואני נושא באחריות כחבר הממשלה, השגיאה היא בזאת שפניות החוזרות ונשנות לסייע, לתמוך ולעזור להגדלת שטחי הגידולים לייצוא, כדי שתהיה לנו קוטנה גדולה יותר, לא הצליחו. לא הצלחתי להשיג את הסכמת האוצר להגדלת כמות התוצרת המשווקת לחוץ-לארץ.

אני משוכנע שהשנה הזאת היא שנת מפתח, כי אכן מ-1 בינואר הספרדים הם שותפים ככול בשוק. על אף שיש משמעות לשינוי בין היותם שותפים בפועל להיותם שותפים מצביעים — קרי, בעלי זכות הצבעה — ההבדל אינו גדול. בשוק המשותף אין מצביעים — מגיעים להסכמה. לכן גם היום הם יכולים לסייע לאיטלקים, אף שאין להם זכות

לכן, צריך להמשיך לעשות כל מאמץ להדור לכל פינה בשוק ולמלא כל מדרג, מפני שהתוצרת שלנו טובה ומבוקשת, במיוחד השנה הזאת, מפני שבשנה שעברה ירדנו בכמות התוצרת על אף שהביקוש עלה, בגלל המדיניות אצלנו, שלא העניקה שום סיוע לא באשראי ולא בסיוע ישיר לייצוא.

לאחר שמיעת דברי המציע והשמעת חשבותי, אני מוכן להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים — — —

היו"ר ד' בן-מאיר:
ועדת הכלכלה.

שר החקלאות א' נחמקין:
לדעתי זה ייגמר בהקצבה כלשהי, שאם לא כן — לא עשינו דבר. לדבר אפשר בכל ועדה, אבל תכלית תהיה בוועדת הכספים. אינני רוצה שנדון בנושא הזה שוב במליאת הכנסת, שיש בה פחות חברים מבוועדה.

היו"ר ד' בן-מאיר:
חבר רבה, חבר הכנסת אפרים שלום, האם אתה מוכן שהצעתך תועבר לדיון בוועדת הכספים?

אפרים שלום (המערך):
כן, אדוני.

דב בן-מאיר (המערך):
חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה, מי בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים, ירים את ידו.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת
הכספים נתקבלה.

י. הצעה לסדר-היום

הצורך הדחוף להאיץ את הקמתם של ששת היישובים המחויבים על-פי
קווי-היסוד של הממשלה עד סוף השנה

רמתי'גן ותלאביב, יודע שמבחינת העלויות של השיכון והאכלוס, הרבה יותר זול לבנות 20 קילומטר מזרחה, ביהודה, בשומרון, בחבל-עזה, בגליל, או בגולן, מאשר ביישובים ששם הקרקע מהווה 40% — 50% מחירי הדיירה.

אבל מעבר לבחינה הזאת, הממשלה השכיחה להבין שהיא חייבת להגיד לזכרים ברורים בהסכם הקואליציוני, וזה היה אולי אחד התנאים העיקריים להצטרפותנו לממשלה הזאת, שהיא ממשלת אחדות לאומית.

בהסכם הקואליציוני נאמר במפורש, אני קורא את סעיף 15 בו: "יוכטח קיומם ופיתוחם של היישובים שהוקמו על-ידי ממשלת ישראל, ועל היקף פיתוחם תחליט הממשלה. חמישה-ישיבה יישובים יוקמו תוך שנה, קביעת שמותיהם תיעשה בהסכמה הדדית תוך שבוע מיום הקמת הממשלה. כיצוע החלטות ממשלות קודמות על הקמת יישובים שטרם הוקמו, וששמותיהם יפורטו כרשימה שתצורף תוך שבוע מיום הקמת הממשלה, יהיה בשנים שלאחר מכן במועדים שתקבע ממשלת האחדות הלאומית במליאתה".

מה קרה בפועל? עברה למעלה משנה מאז קום הממשלה וכיום המצב הוא שמתוך חמשת-ישיבה היישובים שעליהם היתה הסכמה מלאה, הן על מיקומם והן על היקפם והן על כך שהם צריכים להיות מוקמים בתוך השנה הזאת, כפי שנאמר

להשיג זכויות של חבר נלווה לשוק ולא רק חבר מוכר בשוק. זו לדעתי הבעיה הבסיסית והמרכזית, שאנחנו בכל זאת לא במעמד שווה מבחינה סטטוטורית, ולא שיש כוונות להכות אותנו, אלא עצם היותנו במעמד שונה מסכן מעט את מעמדנו כמשווק ונצטרך לעמוד על זכותנו להמשיך לשווק רק כמי שקונה הרבה מאוד באירופה ויש לו כל הזכות גם למכור לה.

ועכשיו, בבקשה, אם יש שאלה.

דן תיכון (הליכוד):

אתה יודע שהסכנה היא לא רק בהורדת המכסים לגבי תוצרת ספרד ופורטוגל. מדובר גם בהעברת סובסידיות לספרד ולפורטוגל, כך שהמחיר של התוצרת החקלאית שלהם יירד בשיעור ניכר.

שר החקלאות א' נחמקין:

חשבותי שהסכנתו הכול כשאמרתי שהם חברים מלאים בשוק לעומתנו, שאיננו חברים אלא רק מוכרים. חשבותי שחברי הכנסת נכונים די הצורך להבין את כוונתי. מובן שיש אפשרות שהם יקבלו הלוואות מקובלות בשוק המשותף. שאינן מקובלות. לעצמי, לגבינו, גם הלוואה מתאימה היא סובסידיה. כשמקבלים הלוואה בריבית מאוד נמוכה, זאת סובסידיה.

דן תיכון (הליכוד):

אחוז אחד מהמכס הולך לסבסוד.

שר החקלאות א' נחמקין:

אני יודע. אני יכול להביא דוגמאות רבות ולהסתייע כמה ששאלת, אך הכנתי כי די כמה שאמרתי קודם ואינני חושב שצריך להרבות. אני שותף לראגה לגבי העתיד. אינני שותף לראגה לגבי פתיחת המשא-ומתן.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אנחנו עוברים לסעיף האחרון בסדר-היום שלנו, הצעה לסדר-היום, בדבר הצורך הדחוף להאיץ את הקמתם של ששת היישובים המחויבים על-פי קווי היסוד של הממשלה עד סוף השנה — הצעתו של חבר הכנסת יגאל כהן.

יגאל כהן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, נדמה לי שאין חולק על כך, שההתנחלות וההתיישבות היו תמיד יעד לאומי עיקרי בהגשמת הציונות בארץ, הן להבטחת גבולותיה וביטחונה של המדינה והן לבניין חברה עובדת, לפיזור האוכלוסייה ולהבטחת איכות חיים, כפי שלמדנו להכיר את ההתיישבות מאז קום המדינה.

יש בעיות אמיתיות ביכולת שלנו להרחיב את ההתיישבות החקלאית, הן בגלל מגבלות של אמצעי ייצור והן בגלל מגבלות של שיווק וקליטת התוצרת. אולם, אין ספק שיש הכרח לאומי להמשיך את פיתוחם וחיווקם של היישובים הקיימים, ובעיקר של היישובים הלא-חקלאיים, הן לצורך דילול האוכלוסייה ברצועת החוף, בעיקר בגוש-דן, מה גם שזה תואם את הצרכים הביטחוניים של ישראל, והן מהבחינה הכלכלית הטורורה.

מי שמכיר את מחירי הקרקע, מי שמכיר את מחירי שינוי התשתית ביישובים הקיימים, כגון חולון, ראשון-לציון,

עלות הקרקע ביהודה ובשומרון היא פונקציה ישירה של החלטה אדמיניסטרטיבית, ואין לה שום קשר עם שווי הקרקע. אפשר להחליט לתת באזור זה או זה קרקע של המדינה חנם. אנחנו עושים זאת בגליל, כשאנחנו רוצים ליישב אותו בקצב מהיר יותר. המדינה החליטה לעשות זאת ביהודה ובשומרון. לו היו מחליטים ליישב את דיונגוף בקצב מהיר יותר, והיתה שם אדמת מדינה, אפשר היה להפוך את האדמה הלא-מפותחת לערך אפס. זו החלטה אדמיניסטרטיבית.

שנית, כאשר לעלויות הפיתוח, מטר או דונם או פרדירה — עלות הפיתוח ביהודה ובשומרון גבוהה פי כמה וכמה מזו שבדיונגוף, כי אין שם עדיין תשלום, אין כביש, ואין ביום. מי שעוסק בזה יודע את הדברים.

יגאל כהן (הליכוד):

אתה יודע כמה עולה להרוס את הברכה בכיכר דיונגוף?

דן חיוכן (הליכוד):

רכבת תחתית צריך שם.

שר החקלאות א' נחמקין:

רכבת תחתית צריך בגלל הצפיפות, לא בגלל עלות הפיתוח והבניין. אנחנו צריכים פשוט להרחיב את תל-אביב. אם בונים את צפון תל-אביב, את אזור רמת-אביב, אין שום בעיה של רכבת תחתית. אין לה קשר. העלות הרבה יותר נמוכה.

אני חושב שצריך לדייק ולומר: אם רוצים בפיתוח יהודה ושומרון, צריך לתת שם קרקע חנם, והעלות צריכה להיות גבוהה, ובכל זאת ליישב, אבל לא מסיבות כלכליות. אין לזה שום טעם כלכלי.

יגאל כהן (הליכוד):

המחיר צריך להיקבע על-פי מחיר שבין מוכר מרצון לקונה מרצון.

שר החקלאות א' נחמקין:

אין פה קונה ומוכר. אני מדבר על קרקע של המינהל. קרקע של המינהל יכולה לעלות כאן אפס וכאן אפס. צריך להחליט. לכן אין להציג את העניין שלא כפי שהוא.

שלישית, אומר כאן — ודעו עלי כאשר אמרתי זאת בממשלה — שאני נתקל, לחדתי הרבה, במצב בלתי אפשרי, ואני מזהיר אתכם בפעם השלישית מעל הדוכן: אנחנו הקמנו יישובים ואין לנו אפשרות להחזיק אותם. אני מזהיר שיקרה שם אסון, ולא חשוב איפה — בבקעת-הירדן, ברמת-הגולן או ביהודה ובשומרון. מקימים יישובים בלא אמצעי קיום — לא מספקים להם את התחזוקה האלמנטרית. וכל זאת כי הקמנו יישובים מעבר ליכולתנו.

כני שליטא (הליכוד):

מה המסקנה, לא ליישב יותר?

קריאה:

איי-אפשר ליישב יותר?

גרעין גרד (הליכוד):

כאשר מאשרים 90 מיליון דולר לחקלאות, 60 מיליון בכסף ו-30 מיליון ערבות מדינה, אתה אינך אומר משפט כזה.

שר החקלאות א' נחמקין:

אומר לך משפט לגבי הערכות, ואומר לך לאן היא הולכת. אני מתפלא שהיה עוד ויכוח על כך בוועדת הכספים.

אפרים שלום (המערך):

לא היה.

בהסכם הקואליציוני, ביום רביעי זה, בעזרת השם, אנחנו מאוחדים את היישוב מגוללים, שהוא אחד מששת היישובים.

דן חיוכן (הליכוד):

אתה מזמין את כולם.

יגאל כהן (הליכוד):

בהחלט. אני מזמין את כולם. גם נשלחו הזמנות.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

נאכלס גם את "כרמים".

יגאל כהן (הליכוד):

נאות-אדומים הוקמה. בהדרגתיות הוקם מאחז זמני בתנאים קשים ביותר. הם גרים היום באוהלים. מי כמוני יודע איזה חורף צפוי להם בגלל זה. מצב דומה קיים גם באבני-חפץ. אף הוא מאחז זמני, ועדיין לא הוחל בהקמת היישוב. לגבי עשהאל ופלא — שהם היישובים החמישי והשישי שהוסכם עליהם פה אחד בממשלת האחדות, גם על מיקומם וגם על היקפם — אותה השטח יש מי שאומר, שיש אולי התנגדות בחלק מהמחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית, ויש מי שמצביע על כך שאין אמצעים מספיקים. בפועל עברה כבר למעלה משנה ולא כל ששת היישובים שצינתי הוקמו.

בהסכם הקואליציוני עמדנו על כך — לפחות אני, כתור אחד מאלה שניהלו את המשא-ומתן מטעם הליכוד, שהיה היינו שניים מהמערך ושניים מהליכוד — שאנחנו מתנים את אישורנו התקציבי לשנת 1985/86 בזה שיועמדו לרשות המחלקה להתיישבות עוד 6 מיליוני דולר. ומהם צריך היה לתת חלק ליישובי רמת-הגולן ובקעת-הירדן והחלק האחר — להשלמת הקמתם של אותם יישובים שלא הוקמו. לצערי הרב, אנחנו עומדים היום במצב מאוד מחר: האוצר התנה את ההסכמה להעביר את אותם 6 מיליוני הדולרים להקמת היישובים ועוד 5 מיליוני דולר למשרד השיכון, לכבישים ולהקמת שני יישובים עירוניים. הבקשות מונחות בוועדת הכספים. העליתי נושא זה בהנהלת הקואליציה חזור והעלה. גם היום הועלה הנושא הזה על-ידי חברת הכנסת עדנה סולודר ועל-ידי חבר הכנסת אפרים שלום. הקואליציה מבטיחה לנו לסיים את הנושא של תקצוב הכספים הייחודיים, שזה כאילו תנאי של יושב-ראש ועדת הכספים להעברת אותם כספים לשם השלמת הקמתם של חמשת-ששת היישובים שאושרו וצריכים היו להיות מוקמים כבר לפני שלושה חודשים, אבל העניין עדיין לא זו.

היום הוחלט בהנהלת הקואליציה שעוד הערכ נקיים פגישה נוספת, אולי אפילו בהשתתפותו של ראש הממשלה, כדי לקדם את הנושא.

אני פונה מכאן גם לשר החקלאות. אני מבקש שהנושא הזה יידון בדחיפות הכספים, כפי שאישרה הנהלת הקואליציה, כדי לזרז ולהשלים את הקמתם של היישובים — שעדיין לא הוחל בהקמת חלק מהם, כפי שאמרתי, ואנשי החלק האחר נמצאים בתנאים אלי-אנושיים — כדי שנוכל לגשת להגשמתה של החלטה הממשלה להמשיך בהתחלות המסיבית בכל חלקי ארץ-ישראל ולהשלים את הקמתם של אותם 27 יישובים שאושרו בממשלה הקודמת.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה. אדוני שר החקלאות, בבקשה להשיב.

שר החקלאות א' נחמקין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית כמה אי-דיקום, בעיני, כאשר להצגת הנושא.

שר החקלאות א' נחמקין:

לפי סדרי העדיפויות שלי, צריך לתת פחות לאזרחים היושבים בתל-אביב ויותר לאזרחים היושבים בחגורה החיצונית המגינה על מדינת ישראל. אבל כל הזמן עושים בדיוק את ההפך, ובשנה האחרונה, לצערי, מגויזמים אף יותר לכיוון ההפך. מי יוזם את זה? — לצערי, שר האוצר. כוונתו אינה רעה, הוא רוצה לחסוך. אין לו תקציב, ולכן הוא סוגר במקום שבו שהוא יכול לסגור. מי נסגר? — החוליה החלשה. מי היא החוליה החלשה, דינונוף? חיפה? הכרמל? לא. אפילו לא באר-שבע.

גדעון גדות (הליכוד):

מדוע אינך מציע דיון בנושא במליאה?

שר החקלאות א' נחמקין:

סליחה, אגיע לסוף דברי. הרי עוד לא סיימתי, עוד לא קבעתי איפה אני רוצה דיון.

רביעית, לגבי החקלאות — נתקבלה החלטת ממשלה, ומהו נוסח ההחלטה? — יישובי העימות, יישובי דמת-הגולן, יישובי הבקעה, בשבילם אני צריך את הערבות, ואתם יודעים מדוע? מפני שמה שהוקצב לפני שש שנים לשלושת האזורים האלה מוקצב השנה גם להם וגם ליהודה ולשומרון — מינוס 25% לכולם יחד. מי יכול להקים בזה התיישבות? מי יכול להחזיק בזה את היישובים? מי יכול לעזור להם להשיג אמצעי ייצור, שלא באמצעות השוק השחור? ואומנם, שם הם לקחו כסף, ואחרי זה מתנהל ויכוח בוועדת הכספים, כאילו אני צריך את זה בשביל חברי.

דן תיכון (הליכוד):

אף אחד לא אמר זאת.

שר החקלאות א' נחמקין:

תודה רבה. הרי אני קראתי בעיתון, לא שמעתי זאת ממך.

דן תיכון (הליכוד):

בוועדת הכספים זה לא נאמר.

שר החקלאות א' נחמקין:

אינני מדבר על הוועדה, אני עוסק בביקורת הנמתחת על מה שנותנים. אני שואל: בשביל מי אני צריך את זה? מאותו תקציב שהיה מוקצב בזמנו עלי-ידי משרד האוצר, באמצעות מחלקת התיישבות של הסוכנות, ליישובים בחגורה החיצונית, הורידו 70%. האם מישור רצה תקציב גדול פיראבעה כדי לבזבז אותו, או שזה היה נחוץ כדי למלא תוכנית מוצעת? ב-25% מהתקציב שנקבע לפני חמש שנים איראפשר כלל להקים את היישובים ולהחזיק אותם. ואני חוזר ומצהיר, שאם הבחירה היא — לבנות פחות יישובים אבל לבנות אותם כמו שצריך, או לבנות יותר ולא לתת אמצעים, אני בוחר באפשרות הראשונה, לבנות פחות.

יגאל כהן (הליכוד):

— — —

שר החקלאות א' נחמקין:

זו היתה, ועודנה, דעתי האישית. אמרו לי: מה אתה מדבר, זה לא ציוני. ואני שואל: לתת ליישובים ליפול, זה כן ציוני? שם, ברמת-הגולן ובבקעת-הירדן הגיעו לידי פשיטת רגל, למצב שאני צריך לתת להם מים והם אינם יכולים לשלם בעדם. למה זה קרה? כי הם היו זקוקים לשוק השחור כדי להשיג כסף, שיהיה להם להון חוזר. אבל גם את זה סגרו להם. ואמר לי איש בכיר מאוד באוצר: מוטב שיפילו היום ולא בעוד שנתיים.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אדוני שר החקלאות — — —

שר החקלאות א' נחמקין:

אני מסכים. אני צריך לקצר.

היו"ר ד' בן-מאיר:

אתה חייב לסיים. יש היום תקנות חדשות, יש לך עשר דקות.

שר החקלאות א' נחמקין:

סליחה, לא ידעתי, חשבתי ששר הוא בלתי מוגבל.

היו"ר ד' בן-מאיר:

זה נגמר.

שר החקלאות א' נחמקין:

עברו הימים הטובים.

היו"ר ד' בן-מאיר:

מה הצעתך?

שר החקלאות א' נחמקין:

אומר משפט לסיכום, ואחר כך אומר את דעתי. ראשית, לסיכום, על ששת היישובים כבר הוחלט, אני הייתי שותף למשא-ומתן על היישובים, על המיקום ואפילו על השמות. ולכן אין שום סיבה שלא יקימו אותם, חוץ מן הסיבה הפרקטית, שכאשר אין כסף אסור להקים יישוב. נא לדאוג לתקציב. אני אינני יכול לעשות זאת, אתם יכולים לעשות זאת: אתם, חברי ועדת הכספים.

דן תיכון (הליכוד):

אתה היית חבר ועדת הכספים.

שר החקלאות א' נחמקין:

הייתי חבר ועדת הכספים. שנית, אני חושב שצריך להסתפק בהורדתי, אך אם תעמדו בתוקף על העברת ההצעה לוועדת הכספים, משום שבקואליציה החליטו כך, אני לא אתנגד לכך. אני ממליץ שנסתפק בהורעה שאני מוסר.

שרה דורון (הליכוד):

הסיכום שנתקבל על דעת הכול הוא להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

שר החקלאות א' נחמקין:

אם זה הסיכום על דעת הכול, הרי אף שלא הודיעו לי, לא אוכל לצאת נגד החלטה המקובלת על הכול. דיון במוסד הזה אינני מציע. הוא לא ייתן שום דבר.

היו"ר ד' בן-מאיר:

תודה לשר החקלאות. לחבר הכנסת וירשובסקי יש הצעה אחרת. בבקשה, חבר הכנסת וירשובסקי, לרשותך שלוש דקות.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, גם אילו היו הממשלה, הציבור והמדינה משופעים בכסף רב, ולא היתה לנו בעיה של בתי-חולים העומדים לפני התמוטטות, ולא היה צריך לקצץ בשכרם של שכירים ושל אנשים אחרים, גם אז הייתי חושב שהתנחלות ויישובים חדשים, כמו היישובים הקיימים, הם טעות גדולה. אני חושב שהם פוגעים בשלום וכאפשרות להגיע לשלום, בימים שבהם גם האלמנט הימני יותר בתוך הממשלה — ואני נוהר בניסוח — היה רוצה להידיבר עם חוסיין ועם הירדנים. לו היה חוסיין מוכן לעשות זאת — ועל זה אין ויכוח, ועל זה יש קונסנזוס — האם הוא יכול לשער שאם ימשיכו היום בהתנחלויות, יש סיכוי שנגיע לאיזו היברדות?

בני שליטא (הליכוד):
שכנעת אותי.

לכן, אדוני, אני מציע שנשאיר את המצב כמות שהוא. לא מתנחלים עכשיו בשטחים, וטוב הדבר. זה טוב לשלום וטוב לכלכלה.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אני מציע שהנושא הזה לא יידון ולא יעבור לוועדה. נרד ממנו. ככל שנתעסק בו יותר, נפגע בעצמנו.

חבר הכנסת בני שליטא, מעודי לא ניסיתי לשכנע אותך. אותך אי-אפשר לשכנע. אינני מדבר אליך.

יגאל כהן (הליכוד):

היו"ר ד' בן-מאיר:
חבר הכנסת יגאל כהן, אתה מסכים שהנושא יועבר לדיון בוועדת הכספים?

איפה אתה רוצה שיתיישבו?

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

יגאל כהן (הליכוד):
כן.

אדוני היושב-ראש, אני הקשבתי קשב רב לדברי חבר הכנסת יגאל כהן, ואני מבקש שאוכל לדבר בשקט בשלוש הדקות שניתנו לי.

היו"ר ד' בן-מאיר:

יש לפנינו שתי הצעות: האחת — להוריד את ההצעה מסדר-היום; השנייה — להעביר אותה לוועדת הכספים.

אני רוצה להגיד, שאם יש כסף ואם צריך להתיישב, ואם צריך לפתח את ההתיישבות, יש די שטחים שקוראים להתיישבות עברית בהם, ואין עושים זאת. כי יש טירוף לרוץ לשטחים המוחזקים, במקום להתיישב במקומות אחרים.

ה צ ב ע ה

היו"ר ד' בן-מאיר:

בעד ההצעה לא לכלול את הנושא
בסדר-היום של הכנסת — מיעוט

מה הצעתך, חבר הכנסת וירשובסקי?

בעד ההצעה להעביר את הנושא

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

לוועדת הכספים — רוב

כפי שאמרתי, אדוני היושב-ראש, גם אילו היה לנו הכסף, לא היה צריך לעשות את מעשה ההתנחלות. משום שהוא איננו יכולים לקיים את השירותים החיוניים ביותר, ואנחנו רואים את ההתמוטטות של שירותי הבריאות, ואנחנו חייבים לאנוס את שר האוצר כדי שיתן למשטרה מה שהובטח, לה לפני חמש שנים, כדי שתוכל להפקד — במצב כזה לעשות מעשה התיישבות. שגם לדעת שר החקלאות, הנחשב לנץ, אין הוא מעשה כלכלי נכון — לא רק שזו איוולת, אלא זה גם גובל ברשלנות פושעת.

נמנעים

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת
הכספים נתקבלה.

היו"ר ד' בן-מאיר:

חברי הכנסת, אתם מוזמנים עכשיו לטקס הדלקת נר שלישי של חנוכה. אני מסיים בזאת את ישיבת הכנסת. הישיבה הבאה — מחר בשעה 16:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 17:33.